

**MA'MURIY-HUQUQIY KOMPETENSIYA TUSHUNCHASINING
MAZMUN-MOHIYATI****Abdullayev Bektemir Abdulla o'g'li**

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi

Jizzax mintaqaviy o'quv markazi

“Huquqiy fanlar” sikli katta o'qituvchisi kapitan

Annotatsiya: Maqolada “ma'muriy-huquqiy kompetensiya” tushunchasining mazmun-mohiyati, uning ma'muriy huquq va kompetensiyaga oid ilmiy-nazariy qarashlar bilan bog'liqligi tadqiq etilgan. Kompetensiya tushunchasining pedagogik, psixologik va huquqiy fanlarda shakllanishi hamda uning zamonaviy talqinlari tahlil qilingan. Ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning huquqiy bilim, huquqiy ko'nikma, amaliy tajriba, huquqiy tafakkur, kasbiy mas'uliyat va huquqiy qadriyatlarning integratsiyasidan tashkil topishi asoslangan. Shuningdek, ma'muriy-huquqiy kompetensiya “kompetensiya” va “kompetentlik”, shuningdek, davlat organlari vakolatlarini ifodalovchi “kompetensiya” tushunchasidan farqlanishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Maqolada xorijiy va mahalliy olimlarning qarashlari tahlil qilinib, ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning mualliflik ta'rifi taklif etilgan.

Kalit so'zlar: ma'muriy huquq, ma'muriy-huquqiy kompetensiya, kompetensiya, kompetentlik, huquqiy bilim, huquqiy ko'nikma, kasbiy kompetensiya, huquqiy tafakkur, ma'muriy faoliyat.

Аннотация: В статье исследуется сущность и содержание понятия «административно-правовая компетентность», а также его взаимосвязь с научно-теоретическими подходами к категориям административного права и компетенции. Анализируется формирование понятия компетентности в педагогической, психологической и юридической науках, а также его современные интерпретации. Обосновывается положение о том, что административно-правовая компетентность представляет собой интегративное образование, включающее правовые знания, правовые умения, практический опыт, правовое мышление, профессиональную ответственность и правовые ценности. Особое внимание уделено разграничению понятий «компетенция» и «компетентность», а также различию между профессиональной административно-правовой компетентностью лица и компетенцией государственного органа как установленным законом кругом полномочий. На основе анализа взглядов отечественных и зарубежных ученых предложено авторское определение административно-правовой компетентности.

Ключевые слова: административное право, административно-правовая компетентность, компетенция, компетентность, правовые знания, правовые навыки, профессиональная компетентность, правовое мышление, административная деятельность.

Abstract: This article examines the essence and content of the concept of “administrative-legal competence” and its relationship with theoretical approaches to administrative law and competence. The formation and contemporary interpretation of the concept of competence in pedagogical, psychological and legal sciences are analyzed. It is substantiated that administrative-legal competence is an integrative formation consisting of legal knowledge, legal skills, practical experience, legal thinking, professional responsibility and legal values. Particular attention is paid to distinguishing between “competence” and “competency”, as well as between the professional administrative-legal competence of an individual and the competence of a public authority understood as a legally established scope of powers. Based on an analysis of the views of domestic and foreign scholars, the article proposes an author's definition of administrative-legal competence.

Keywords: administrative law, administrative-legal competence, competence, competency, legal knowledge, legal skills, professional competence, legal thinking, administrative activity.

Bugungi kunda davlat boshqaruvi tizimida amalga oshirilayotgan institutsional va huquqiy islohotlar davlat organlari hamda mansabdor shaxslarning kasbiy tayyorgarligiga qo'yiladigan talablarni yanada kuchaytirmoqda. Davlat boshqaruvi samaradorligi nafaqat tegishli normativ-huquqiy bazaning mavjudligi, balki ushbu normalarni amaliy faoliyatda to'g'ri tushunish va qo'llay olish qobiliyatiga ham bevosita bog'liqdir.

Ayniqsa, davlat va jamoat xavfsizligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, ma'muriy-huquqiy munosabatlarni tartibga solish, ma'muriy ish yurituvini amalga oshirish hamda qonuniy boshqaruv qarorlarini qabul qilish bilan bog'liq faoliyatda xodimning ma'muriy-huquqiy tayyorgarligi alohida ahamiyat kasb etadi.

Shu nuqtayi nazardan, “ma'muriy-huquqiy kompetensiya” tushunchasini ilmiy jihatdan aniqlashtirish nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyatga ham ega. Chunki mazkur tushunchaning aniq mazmunini belgilash tegishli mutaxassislarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish jarayonida qanday

bilim, ko'nikma va kompetensiyalarni shakllantirish zarurligini aniqlash imkonini beradi.

Kompetensiya tushunchasi zamonaviy ilmiy adabiyotlarda yagona mazmunda talqin qilinmaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiya odatda bilim, ko'nikma va munosabatlarning integratsiyasini hamda ularni real vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini o'z ichiga oladi [1]. Zamonaviy tadqiqotlarda kompetensiyaning muhim xususiyatlaridan biri uning real faoliyat va muayyan kontekst bilan uzviy bog'liqligi ekanligi qayd etiladi [2].

Shu sababli ma'muriy-huquqiy kompetensiyani faqat ma'muriy huquq normalarini bilish bilan chegaralash ilmiy jihatdan to'g'ri emas. U nazariy bilimni amaliy vaziyatga tatbiq etish, huquqiy vaziyatni tahlil qilish, qonuniy qaror qabul qilish, ma'muriy tartib-taomillarga rioya qilish va o'z kasbiy faoliyatining huquqiy oqibatlarini anglash qobiliyatlarini ham qamrab oladi.

"Kompetensiya" tushunchasi dastlab turli fan va kasbiy faoliyat yo'nalishlarida muayyan vazifalarni samarali bajarish imkoniyatini ifodalovchi kategoriya sifatida shakllangan. Keyinchalik mazkur tushuncha pedagogika, psixologiya, menejment, huquqshunoslik va davlat boshqaruvi fanlarida keng qo'llanila boshladi.

Kompetensiya tushunchasining ko'p qirrali ekanligi ilmiy adabiyotlarda alohida ta'kidlanadi. Masalan, kompetensiya bo'yicha ilmiy tadqiqotlarning umumlashtirilishi uning turli sohalarda turlicha talqin qilinishini, biroq bilim, ko'nikma, shaxsiy sifatlar va ularni amaliy faoliyatda qo'llash qobiliyati eng ko'p uchraydigan tarkibiy qismlar ekanligini ko'rsatadi [1].

Le Deist va Winterton kompetensiyani faqat alohida bilim yoki ko'nikma sifatida emas, balki turli o'lchamlarning integratsiyasi sifatida ko'rish zarurligini asoslaydilar. Ularning yondashuvida kompetensiyaning kognitiv, funksional, shaxsiy va ijtimoiy jihatlari mavjud [3].

Mazkur yondashuvdan kelib chiqib, kompetensiyani quyidagi mantiqiy ketma-ketlik asosida ifodalash mumkin: **bilim** → **tushunish** → **ko'nikma** → **amaliy qo'llash** → **tajriba** → **natijador faoliyat**.

Demak, shaxs ma'lum huquqiy normani yoddan bilishi uning ma'muriy-huquqiy kompetensiyaga ega ekanligini avtomatik ravishda anglatmaydi. Muhimi, u mazkur normani konkret ma'muriy vaziyatda to'g'ri talqin qilishi, tegishli huquqiy chorani tanlashi va qonuniy qaror qabul qila olishi kerak.

Kompetensiyaning aynan amaliy xususiyati zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda ham alohida qayd etiladi. 2025-yilda e'lon qilingan keng qamrovli tadqiqotda kompetensiya real hayot sharoitlarida faoliyatni amalga oshirish qobiliyati sifatida

talqin qilinishi hamda uning tarkibida bilim, ko'nikma va munosabatlarning integratsiyasi muhimligi ko'rsatilgan [2].

Ilmiy adabiyotlarda "kompetensiya" va "kompetentlik" tushunchalari ba'zan sinonim sifatida qo'llanadi. Biroq ularni metodologik jihatdan farqlash maqsadga muvofiq.

Bizning fikrimizcha, **kompetensiya** — shaxsning muayyan kasbiy yoki ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish uchun egallashi zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka, tajriba va shaxsiy sifatlar tizimi bo'lsa, **kompetentlik** — mazkur kompetensiyalarni real faoliyatda samarali namoyon etish darajasidir.

Mazkur farqlash ma'muriy-huquqiy kompetensiyani tadqiq qilish uchun muhimdir. Chunki xodim ma'muriy huquq normalarini bilishi mumkin, biroq ularni konkret vaziyatda to'g'ri qo'llay olmasa, uning ma'muriy-huquqiy kompetentligi yetarli darajada shakllangan deb bo'lmaydi.

A.V.Xutorskoyni kompetensiyaga oid qarashlarida ham bilim va ko'nikmalarni muayyan faoliyatda qo'llash masalasi markaziy o'rin tutadi. Uning yondashuvida kompetensiya shaxsning tegishli faoliyat sohasidagi bilim va faoliyat usullarini egallashiga bog'liq holda namoyon bo'ladi [4].

"Ma'muriy-huquqiy kompetensiya" tushunchasini tadqiq qilishda yana bir muhim masalaga e'tibor qaratish zarur. Huquq fanida "kompetensiya" atamasi nafaqat shaxsning kasbiy qobiliyatini, balki davlat organlari va mansabdor shaxslarning qonunchilik bilan belgilangan vakolatlari doirasini ham anglatadi.

Masalan, davlat boshqaruvi organlari o'z faoliyatini qonun bilan belgilangan vakolatlar doirasida amalga oshiradi. E.Xojiyevning ma'muriy huquqqa oid ilmiy qarashlarida ijro hokimiyati organlari va mansabdor shaxslarning faoliyati ularning kompetensiyasi bilan chambarchas bog'liqligi ko'rsatiladi [5].

Bunda **organ kompetensiyasi** deganda qonun hujjatlari bilan muayyan davlat organi yoki mansabdor shaxsga berilgan huquq, majburiyat va vakolatlar doirasi tushuniladi.

Bu tushuncha **shaxsning ma'muriy-huquqiy kompetensiyasidan** farq qiladi. Ularning farqini quyidagicha ifodalash mumkin:

Mezoni	Davlat organining kompetensiyasi	Shaxsning ma'muriy-huquqiy kompetensiyasi
Mazmuni	Huquq va vakolatlar doirasi	Bilim, ko'nikma, tajriba va kasbiy qobiliyatlar tizimi
Manbai	Qonun va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar	Ta'lim, tayyorgarlik, tajriba va kasbiy rivojlanish

IQTIDOR & INTELLEKT

Subyekt	Davlat organi, mansabdor shaxs	Xodim, mutaxassis, tinglovchi
Asosiy vazifasi	Davlat vakolatlarini amalga oshirish	Huquqiy vakolatlarni to'g'ri va samarali amalga oshirish
Natijasi	Qonuniy boshqaruv qarori va harakat	Kasbiy faoliyatning huquqiy va amaliy samaradorligi

Shu jihatdan “ma'muriy-huquqiy kompetensiya” atamasini davlat organining vakolatlari bilan aynanlashtirish metodologik jihatdan noto'g'ri bo'ladi.

Ma'muriy-huquqiy kompetensiya — muayyan shaxsning ma'muriy-huquqiy munosabatlarda qonuniy, asoslangan va samarali faoliyat yuritishini ta'minlaydigan kompleks kasbiy-huquqiy sifatdir.

Uning tarkibida quyidagi komponentlarni ajratish mumkin:

Kognitiv-huquqiy komponent. Mazkur komponent shaxsning:

- Konstitutsiya;
- ma'muriy qonunchilik;
- ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi qonunchilik;
- ma'muriy tartib-taomillar;
- davlat boshqaruvi asoslari;
- inson va fuqaroning huquq va erkinliklari;
- davlat organlari vakolatlari;
- mansabdor shaxslarning huquq va majburiyatlari **haqidagi bilimlarini**

qamrab oladi.

Biroq faqat bilimning mavjudligi kompetensiyaning to'liq shakllanganligini anglatmaydi.

Operatsion-faoliyat komponenti. Bu shaxsning egallagan huquqiy bilimlarini amaliy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatini ifodalaydi. Masalan, xodim:

- huquqiy vaziyatni aniqlashi;
- tegishli normani topishi;
- huquqiy normani sharhlashi;
- huquqbuzarlik tarkibini aniqlashi;
- protsessual harakatlarni to'g'ri amalga oshirishi;
- qonuniy qaror qabul qilishi **lozim.**

Analitik-huquqiy komponent. Ma'muriy faoliyat ko'pincha bir nechta huquqiy normalarni bir vaqtning o'zida tahlil qilishni talab qiladi. Shu sababli ma'muriy-huquqiy kompetensiyaga ega shaxs normativ-huquqiy hujjatlarni tahlil qila olishi, huquqiy kolliziyalarni aniqlashi va konkret vaziyat uchun maqbul huquqiy yechimni tanlashi kerak.

Kommunikativ-huquqiy komponent. Ma'muriy faoliyat fuqarolar, yuridik shaxslar, davlat organlari va boshqa subyektlar bilan doimiy muloqotni talab qiladi. Shuning uchun xodim:

- fuqarolarning murojaatlarini to'g'ri qabul qilish;
- huquqiy masalalarni tushunarli tarzda izohlash;
- qonuniy talablarni asoslash;
- nizoli vaziyatlarni huquqiy va konstruktiv usulda hal qilish

ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur.

Aksiologik komponent. Ma'muriy-huquqiy kompetensiya faqat texnik huquqiy bilimlar majmui emas. Uning asosida qonuniylik, adolat, inson huquqlariga hurmat, davlat va jamiyat manfaatlariga sadoqat, xolislik va kasbiy mas'uliyat kabi qadriyatlar ham mavjud.

Refleksiv komponent. Xodim o'zining qabul qilgan qarori va amalga oshirgan harakatlarining huquqiy oqibatlarini baholay olishi kerak. Bu komponent: **“Men nima qildim?” → “Nima uchun bunday qildim?” → “Bu harakat qonuniymi?” → “Uning huquqiy oqibati qanday?”** kabi refleksiv jarayonlarni qamrab oladi.

Kompetensiya muammosi xorijiy ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilgan. Jumladan, Le Deist va Winterton kompetensiyaning bir nechta o'lchamlarini ajratib, uni faqat bilim bilan cheklash mumkin emasligini asoslaydilar [3].

Mulder va boshqa tadqiqotchilar kompetensiyani shaxsning real faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish imkoniyatlari bilan bog'laydilar. Zamonaviy kompetensiyaviy yondashuvda bilim, ko'nikma, munosabat va qadriyatlarning integratsiyasi muhim hisoblanadi [6].

Huquqiy kompetensiyaga yaqin bo'lgan yondashuvlarda esa davlat xizmatchisining huquqiy kompetensiyasi amaldagi huquq normalarini bilish, huquqiy normani konkret holatga qo'llash va ma'muriy tartib-taomillarni tushunish kabi jihatlarni qamrab olishi ko'rsatiladi [7].

2025-yilda e'lon qilingan tadqiqotda davlat xizmatchilarining huquqiy kompetensiyalari texnik-huquqiy, tashkiliy va munosabatga oid o'lchamlar asosida ko'rib chiqilgan. Tadqiqotchilar, xususan, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlarni bilish, huquqiy normani muayyan ishga qo'llash va ma'muriy tartib-taomillarni tushunishni davlat xizmatchilarining muhim huquqiy kompetensiyalari sifatida ajratganlar [7].

Ma'muriy huquq nazariyasida "kompetensiya" va "huquqiy layoqat" masalalarini o'rgangan A.F. Sāsārman kompetensiyaning ma'muriy huquqdagi o'ziga xos tabiati va huquqiy layoqat bilan farqini tahlil qiladi [8].

C.S.Sāraru esa davlat boshqaruvi kompetensiyasi qonun bilan qat'iy belgilangan vakolatlar va ayrim holatlarda ma'muriy ixtiyor (diskretsiya) bilan bog'liqligini ko'rsatadi [9].

Mahalliy ma'muriy-huquqiy adabiyotlarda ham davlat boshqaruvi organlari faoliyatining kompetensiya bilan bog'liqligi alohida ta'kidlanadi. E.Xojiyev tomonidan berilgan yondashuvga ko'ra, davlat boshqaruvi organlari va mansabdor shaxslarning faoliyati qonuniylik prinsipi hamda belgilangan kompetensiya doirasida amalga oshirilishi lozim [5].

Mazkur ilmiy qarashlarni umumlashtiradigan bo'lsak, ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning ikki asosiy jihati namoyon bo'ladi: **birinchidan**, ma'muriy huquqiy bilimlarning mavjudligi; **ikkinchidan**, ushbu bilimlarni real ma'muriy faoliyatda qonuniy va samarali qo'llash qobiliyati.

Bizningcha, ma'muriy-huquqiy kompetensiyani boshqa kasbiy kompetensiyalardan ajratib turuvchi quyidagi xususiyatlar mavjud.

Birinchidan — normativlik. Ma'muriy-huquqiy kompetensiya huquq normalari bilan chambarchas bog'liq. Shaxsning faoliyati qonun va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar talablariga muvofiq bo'lishi kerak.

Ikkinchidan — amaliy yo'naltirilganlik. Kompetensiya nazariy bilimni amaliyotda qo'llash orqali namoyon bo'ladi. Shu sababli ma'muriy-huquqiy kompetensiyani baholashda faqat test orqali bilimlarni aniqlash yetarli emas. Vaziyatli masalalar, keyslar, amaliy mashg'ulotlar va huquqiy vaziyatlarni modellashtirishdan foydalanish zarur.

Uchinchidan — integrativlik. Ma'muriy-huquqiy kompetensiya alohida bir bilim yoki ko'nikmadan iborat emas. U: **huquqiy bilim + huquqiy ko'nikma + amaliy tajriba + huquqiy tafakkur + kasbiy mas'uliyat + huquqiy qadriyatlar** integratsiyasidan tashkil topadi.

To'rtinchidan — dinamiklik. Qonunchilik doimiy ravishda rivojlanib va takomillashib boradi. Shuning uchun bir marta shakllangan ma'muriy-huquqiy kompetensiya o'zgarmas holatda qolmaydi. Xodim muntazam ravishda o'z bilimlarini yangilab borishi kerak.

Beshinchidan — vaziyatga yo'naltirilganlik. Ma'muriy-huquqiy bilimlar real vaziyatda qo'llangandagina kompetensiya sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning darajasi shaxsning murakkab huquqiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qila olish qobiliyati bilan ham belgilanadi.

Yuqoridagi ilmiy qarashlar, kompetensiyaning pedagogik va huquqiy mazmuni hamda ma'muriy faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarini umumlashtirgan holda, **ma'muriy-huquqiy kompetensiya** tushunchasiga quyidagicha mualliflik ta'rifini taklif etish mumkin:

Ma'muriy-huquqiy kompetensiya — shaxsning ma'muriy-huquqiy munosabatlarni tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni bilishi, ularning mazmunini to'g'ri anglay olishi, huquqiy normalarni konkret ma'muriy vaziyatlarga tatbiq eta olishi, qonuniy qarorlar qabul qilishi, ma'muriy-protsessual harakatlarni amalga oshirishi hamda o'z kasbiy faoliyatini qonuniylik, adolat, xolislik va inson huquqlariga hurmat tamoyillari asosida tashkil eta olish imkonini beruvchi integrativ kasbiy-huquqiy sifatlar tizimidir.

Mazkur ta'rifda ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning asosiy tarkibiy qismlari bir butun tizim sifatida ko'rsatilgan.

Uni quyidagi model orqali ifodalash mumkin: **MA'MURIY-HUQUQIY KOMPETENSIYA** → Huquqiy bilimlar → Huquqiy ko'nikmalar → Huquqiy tahlil va tafakkur → Amaliy tajriba → Kasbiy-huquqiy mas'uliyat → Huquqiy qadriyatlar → Qonuniy va samarali ma'muriy faoliyat.

Ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning rivojlantirish, ayniqsa, davlat boshqaruvi, ichki ishlar organlari, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va boshqa ma'muriy faoliyat bilan shug'ullanuvchi mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

An'anaviy ta'lim modelida asosiy e'tibor huquqiy bilimlarni yetkazishga qaratilgan bo'lsa, kompetensiyaviy yondashuvda bilimning amaliy faoliyatda qo'llanishi asosiy mezonga aylanadi.

Shu nuqtayi nazardan, ma'muriy-huquqiy kompetensiyaning shakllantirishda quyidagi metodlardan foydalanish maqsadga muvofiq:

1. muammoli ta'lim;
2. vaziyatli masalalar (case-study);
3. huquqiy kazuslarni tahlil qilish;
4. rolli va ishbilarmonlik o'yinlari;
5. ma'muriy jarayonlarni modellashtirish;
6. normativ-huquqiy hujjatlar bilan mustaqil ishlash;
7. amaliy mashg'ulotlar;
8. test va diagnostik topshiriqlar;
9. refleksiv tahlil;
10. amaliyotga yo'naltirilgan malaka oshirish dasturlari.

Bunday yondashuv xodimning faqat “qonunni bilishi” emas, balki “qonunni to‘g‘ri qo‘llashi”ga erishish imkonini beradi.

Bu jihat zamonaviy kompetensiya tadqiqotlarida ham muhim hisoblanadi: kompetensiya real vaziyatlarda qo‘llanishi va bilim, ko‘nikma hamda munosabatlarning integratsiyasi bilan belgilanadi [2].

O‘tkazilgan nazariy tahlil natijasida quyidagi ilmiy xulosalarga kelish mumkin.

Birinchidan, “ma‘muriy-huquqiy kompetensiya” tushunchasi kompleks va integrativ ilmiy kategoriya bo‘lib, uni faqat ma‘muriy huquq sohasidagi bilimlar yig‘indisi sifatida talqin qilish yetarli emas.

Ikkinchidan, ma‘muriy-huquqiy kompetensiyaning asosiy mazmunini huquqiy bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llash qobiliyati tashkil etadi. Shaxs normani bilishi bilan bir qatorda, uni konkret ma‘muriy vaziyatga to‘g‘ri tatbiq eta olishi kerak.

Uchinchidan, ma‘muriy-huquqiy kompetensiya huquqiy bilim, huquqiy ko‘nikma, huquqiy tafakkur, amaliy tajriba, kommunikativ qobiliyat, kasbiy mas‘uliyat va huquqiy qadriyatlarning integratsiyasi sifatida namoyon bo‘ladi.

To‘rtinchidan, “davlat organining kompetensiyasi” va “shaxsning ma‘muriy-huquqiy kompetensiyasi” tushunchalarini o‘zaro farqlash lozim. Birinchisi qonun bilan belgilangan vakolatlar doirasini, ikkinchisi esa shaxsning tegishli huquqiy-kasbiy faoliyatni amalga oshirishga tayyorgarligini ifodalaydi.

Beshinchidan, ma‘muriy-huquqiy kompetensiya dinamik xususiyatga ega. Qonunchilikdagi o‘zgarishlar, yangi ma‘muriy tartib-taomillarning joriy etilishi va davlat boshqaruvida raqamlashtirish jarayonlari ushbu kompetensiyani uzluksiz rivojlantirishni talab etadi.

Oltinchidan, ma‘muriy-huquqiy kompetensiyani shakllantirishda an‘anaviy ma‘ruza bilan bir qatorda amaliy, vaziyatli va muammoli ta‘lim metodlaridan foydalanish samarali hisoblanadi.

Shunday qilib, ma‘muriy-huquqiy kompetensiya shaxsning ma‘muriy-huquqiy bilimlarni egallashi bilangina emas, balki mazkur bilimlarni real ma‘muriy vaziyatlarda qonuniy, asoslangan, xolis va samarali tarzda qo‘llay olishi bilan tavsiflanadigan integrativ kasbiy-huquqiy sifatdir.

Mazkur yondashuv ma‘muriy-huquqiy kompetensiyani ilmiy jihatdan o‘rganish, uning tarkibiy tuzilmasini aniqlash, rivojlantirish mezonlarini ishlab chiqish va davlat xizmatchilarining kasbiy tayyorgarligini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish uchun nazariy-metodologik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **Le Deist F.D., Winterton J.** What Is Competence? // *Human Resource Development International*. – 2005. – Vol. 8. – No. 1. – P. 27–46.
2. **Mannonen P., et al.** The concept of competence in educational research: a knowledge map of main research traditions and topics // *Education + Training*. – 2025. – Vol. 67. – Issue 10. – P. 132–149.
3. **Le Deist F.D., Winterton J.** A Multidimensional and Holistic Approach to Competence // *Human Resource Development International*. – 2005. – Vol. 8. – No. 1. – P. 27–46.
4. **Хуторской А.В.** Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // *Народное образование*. – 2003. – № 2.
5. **Xojiyev E., Xojiyev T.** Ma'muriy huquq. – Toshkent: Adolat.
6. **Mulder M., Weigel T., Collins K.** The concept of competence in the development of vocational education and training in selected EU member states – a critical analysis // *Journal of Vocational Education & Training*. – 2007. – Vol. 59. – No. 1. – P. 65–85.
7. **Mar Š., Kristl N., Murko E., Buzeti J., Kovač P.** Advancing the Legal Competences of Public Officials through the Administrative Consultation Platform: A Conceptual and Empirical Approach // *Central European Public Administration Review*. – 2025. – Vol. 23. – No. 2.
8. **Săsărman A.F.** Competența: mijloc de exercitare a capacității juridice în dreptul administrativ? // *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Iurisprudentia*. – 2024. – Vol. 69. – No. 1. – P. 62–84. DOI: 10.24193/SUBBiur.69(2024).1.3.
9. **Săraru C.-S.** Competence determined strictly by the law and the discretionary power of public administration. – 2016.
10. **O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi.**